

על הצדיקים

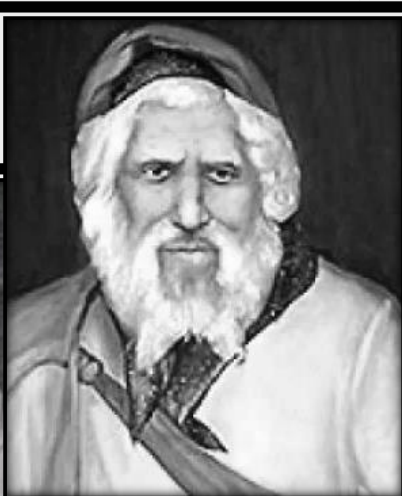
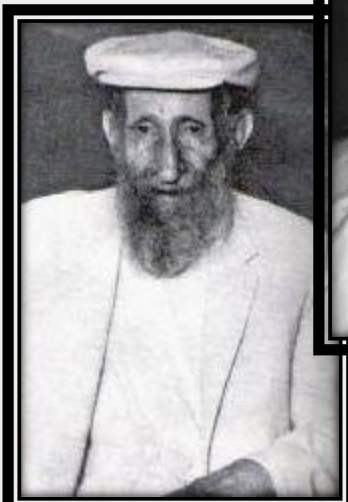

ועל התסידים

עלון שבועי להפצת אור תורתם של הצדיקים האמתיים שוכני עפר, קדושים אשר בארץ חמה, והתקשרות בנשמתם הטהורה

יום שלישי - יז' טבת
הילולת
חכם סלמאן מוצפי זיע"א

יום ששי - כ' טבת
הילולת ה'אביר יעקב' זיע"א.

יום ששי - כ' טבת הילולת הרמב"ם זצוק"ל זיע"א
יום רביעי - יח' טבת הילולת ה'בני יששכר' זיע"א

עשי"ק פי ויחזי - תש"פ

בית מדרש לתורה, חסידות, עבודת המידות ואהבת ישראל - "יוסף אהבה" גיליון 55

כניסת שבת (באופק ירושלים): 16:35 | לנוהגים 40 דק': 16:15 | צאת השבת: 17:27 | ר"ת: 17:59

יוצא לאור, מופץ, ומחולק לזכוי הרבים ע"י אגודת 'יוסף אהבה' 054-844-3818

פרשת

תוכן עניינים

הילולת הרב סלמן מוצפי זיע"א	ג
הקפדה בהלכות שבת	ד
הזהירות בימי הפסח	ד
מצטער בצער השכינה, ואוהב ישראל	ד
חסידותו ופרישותו	ד
בקברי הצדיקים	ה
הילולת הרמב"ם זיע"א	ו
אהבת תורה	ז
הילולת ה'אביר יעקב' זיע"א	ז
מגזע אראלים	ז
לידתו	ז
גילוי אליהו	יב
פטירתו	יב
בניו זיע"א	יג
מספרי רבנו	יג
הילולת ה'בני ישכר' זיע"א	יד
פטירת הצדיקים לשבוע הקרוב	טו

הילולת הרב סלמן מוצפי זיע"א

בשכונת הבוכרים בירושלים. בשנת ה'תש"ב, בחודש אלול, ייסד את ישיבת 'בני ציון' בסמוך לקבר רחל, בה עסקו בעיקר בלימוד הזהר והקבלה. בפרוץ מלחמת העצמאות העביר את ישיבתו לשכונת מקור ברוך בירושלים. ובחודש ניסן ה'תשכ"ט עברה ישיבתו אל ביתו שברחוב יונה בירושלים [שם היא שוכנת עד היום].

מסופר¹ שהיה נזהר רבנו זיע"א שלא יצלמו אותו. יש שסברו שהתנהגותו נעוצה בסברה שרוחות שורות על דיוקן האדם שנברא בצלם אלוהים ומפריעות לו בעבודת ה'... אולם טעם אחר לגמרי היה לרבנו זיע"א, וכה אמר, הסיבה העיקרית שאני מתנגד בחריפות להצטלם, אינה מהטעם שאתם חושבים, אלא הסיבה היא חמורה מזה בהרבה.

כי כאשר האדם מתיר לעצמו להצטלם, הוא גם מתחיל לעשות לעצמו אלבומים ואוסף תמונות, עד שבמשך הזמן מצטברות אצלו מאות תמונות. יום אחד הוא יושב ומסתכל בתמונות, ומאבד זמן יקר. כרבע שעה או מחצית השעה בהתבוננות על תמונות, ומבטל תורה(!) וזו עבירה חמורה. נמצא שבשומרו להצטלם, הוא מכין את עצמו לעוון של ביטול תורה, מכיון שתכלית עמידתו מול

ביום שלישי [ז' טבת] הבעל"ט יחול יום הילולת החסיד הקדוש רבי סלמן מוצפי זצוק"ל זיע"א.

רבנו נולד בבגדאד [שבעיראק], לאביו רבי ציון מאיר זיע"א, [בן למשפחת 'מוספיא']. ראשית תורתו למד רבנו מפי אביו, שהיה מוליכו לבית הכנסת כבר מגיל שנתיים, ובגיל חמש החל בלימודיו ב'מדרש תלמוד תורה'. בשנת תרס"ט נפטר מרן ה'בן איש חי' זיע"א, ובאותו היום קיבל רבנו על עצמו לקום בחצות הלילה ללמוד תורה עד עלות השחר, וכך היה עושה.

כשבגר מעט, עבר ללמוד ב'מדרש בית זילכה' מפי הגאון המקובל רבי יהודה פתיה זיע"א. בשנת תרע"ז [בהיות בגיל שבע-עשרה], לאחר שהשלים את לימוד הש"ס והארבע טורים, החל ללמוד עם רבו, בכל יום בנגלה ובסודות התורה. חלק מיומו, היה לומד בחברותא עם חכם ניסים כדורי זיע"א, ובסיום יום לימודיו, היה הולך לשמש את הגאון רבי יעקב חיים זיע"א, בנו של ה'בן איש חי', עד יום פטירתו בשנת תרפ"א.

באלול ה'תרע"ח הוסמך לשוחט ומוהל. ובשנת תר"פ הוסמך לרבנות. בט"ו אלול ה'תרצ"ה עלה רבנו עם משפחתו לארץ ישראל, והתגורר

¹ 'אפריון שלמה', והובא באחד מגליונות 'דרשו'.

פרשת

הזהירות בימי הפסח

בימי הפסח לא הכנים לביתו שום מזון מבחוץ, זרע במו ידיו את החיטים מהם אכל מצה כל החג, שמן ויין הכין במו ידיו ולא סמך על שום אדם או כשרות לא הכנים לבית מוצרים משומרים או מיובשים, אלא הכל מה שהכין מהקיץ בנקיות וזהירות.

מצטער בצער השכינה, ואוהב ישראל

היה קם בחצות ומקונן שעה ארוכה על החורבן ועל השכינה וישראל שהם בגלות, שפך דמעות רבות על צרות הכלל והפרט, אהב כל אדם מישראל כנפשו ומאודו, לא נהנה מכותרה של תורה, סיגף עצמו וגופו במיעוט אכילה ומיעוט שינה, התענה תעניות לרוב, שתי לילות בשבוע ליל שני וליל שישי ישב כל הלילה עם חברים ועסק בתורה בערנות, אהב צדקה מוסר וחסדים, היה עניו בתכלית וברח מאוד מהכבוד ומהפרסום.

חסידותו ופרישותו

התפלל כל ימיו בגן החמה בשמחה, היה רץ לבית הכנסת בכל התפלות. טובל במקוה בזריזות מדהימה גם לעת זקנותו. כל לילות החול לא בא לביתו אלא שהה בחדרון קטן סמוך לבית הכנסת, מימיו לא אכל שום סעודה מחוץ לביתו. הזמן היה יקר לו מאוד. נזהר מגזל ביותר. לא עיכב שכר פועל או שירות שקיבל אלא שילם מיד. אם רכש איזה מזון ולא שילם, עוד באותו יום הלך לבית המוכר ופרע את חובו.

המצלמה היא למטרת הסתכלות לאחר כך.

ופעם אחת כששאלו את רבנו מדוע הוא הולך בנעליים ללא שרוכים? תשובתו המפתיעה היתה: "כדי לחסוך בזמן".

בנו של רבנו זיע"א, הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א, כתב עליו², שהיה בעל יראת השם טהורה, לא החניף לאיש, לא נהנה משום אדם ואפילו מקרוביו רק מיגיע כפיו, לא בזבז אפילו רגע מחייו לריק או בשיחה בטילה, עסק בכל חלקי התורה יומם ולילה גם בשכבו על ערש דוי, סבל מכמה חולים ומכאובים והיה תמיד צוהל ושמח, וכשבא לרופא היה אומר ברוך השם אני מרגיש טוב, היה שמח בחלקו, מסר נפשו על חינוך בניו ובנותיו, נזהר מאוד בקדושת בית הכנסת, כיבד תלמידי חכמים בכל כוחו.

הקפדה בהלכות שבת

החמיר מאוד בהלכות שבת, כל האוכל היה מבושל מערב שבת ויבש ולא לח אלא אורז ועוף ממולא ומבושל לחלוטין מערב שבת, והושאר לחימום על פתיליה גרופה וקטומה כהלכה, ונזהר לא להשתמש בחשמל המיוצר על ידי יהודים בשבת. ביום השישי מהצהריים כבר היה לבוש בגדי שבת לבנים ויושב ולומד בבית הכנסת שעות רבות עד מנחה. עינג את השבת והיה שמח בה בשירים וחיידושי תורה גלהבים ויקרים.

2 'דורש ציון' [הכתורות הוספו ע"י העורכים].

במצות, קם בחצות מדי לילה וערך בכי תמרורים על החורבן והגלות, נזהר בכל רגע מחייו שלא לאבדו בדברים בשלים, עסק בתורת הקבלה בכל כוחו, התפלל כל תפילותיו על פי סידור הרש"ש עם יחודים נוראים לקרב קץ הגאולה.

והכל בסתר ובציניעה והתנגד לכל פירסום או שכר על פעולותיו. כל ימיו נזהר ליהנות רק מיגיע כפיו, והתנהג בענוה מופלגת. ערך תיקוני עוונות לכלל הציבור, תעניות וסיגופים טבילה במי קרח עם ארבעים מלקות, סדר ארבע מיתות בית דין ועוד הנהגות נוראות שמתאימות למלאכים.

גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם, וכתבתי כל זה³ כדי לעורר זכותו בשמים היום הזה⁴ כדי שנקבל מוסר ומושג מדרכו של צדיק בעולמו ועל ידי כן תהיה לו האפשרות להליץ טוב בעדנו.

ויחי רצון שיעמוד עתה בתפלה על עם ישראל כולו שישוכו בתשובה שלימה וניגאל בקרוב ונזכה לראותם בתחתית המתים [אמן כן יהי רצון].

בשנת תשי"ד איבד רבנו את הכרתו בשל בעיות בתפקוד כליותיו. למחרת, כשהכרתו שבה אליו סיפר כי נשמתו יצאה, אך בבית דין של מעלה קיבל ארכה להמשיך חייו, ובכל שעה הוא מוכן להתייצב בפני בית דין של מעלה. ביום י"ז בטבת ה'תשל"ה, נפטר רבנו זיע"א, ונטמן בהר המנוחות בירושלים⁵.

היה נזהר ביותר בכספי צדקה והקדש שהיה ממונה עליהם עד פרוטה אחרונה, והיה כל ערב סופר את כל הכסף ובודק את כל החשבונות.

בקברי הצדיקים

נסע עם קהל קדשו כל שנה שבוע ימים לקברי הצדיקים בגליל למקומות לא ידועים והיה זועק בתפילותיו על ישראל בגלות ועל כך שהשלטון בארץ אינו מכיר בתורה ובחוקיה.

ברח והתרחק מאוד מבעלי השררה, ומכל דבר השייך לשלטון עד שאפילו אנורה מביטוח לאומי לא לקח וזאת בהיותו אב לעשרה ילדים, וכן קצבת זקנים סירב לקחת, וחי בדוחק גדול. היה שמח בחלקו, והתנהג כארי בקיום המצוות, לקט שכחה ופיאה, השבת אבירה, שילוח הקן, וחיפש לקיים כל מצוה שבתורה כמו פדיון פטר חמור ראשית הגז, זרוע לחיים וקיבה לכהן, נזהר מאוד בתרומות ובמעשרות והיה מפריש הכל בעצמו ולא סמך על שום משגיח, בשמיטה נזהר בכל הלכותיה ופרמיה, היה איש אמת גלוי לב ואוהב לכל, אך את מעשיו הסתיר בתכלית באופן צנוע ביותר.

כל ימיו היה עוסק בבקשות ובתחנונים עבור הכלל ועבור הפרט לשם שמים. שפך דמעות רבות על צער עם ישראל והשכינה, ונהג בחסידות מופלגת. דקדק

⁵ וראה עוד אודותיו בספר 'עולמו של צדיק'.

3 כותב הגרב' צ' מוצפי שליט"א.

⁴ י"ז טבת.

הילולת הרמב"ם זיע"א

שהרי נתפרסמה לראשונה בברלין שנת תפ"ט סמוך לדור "ההשכלה", ומהרהורי ליבם חזו למו [וכן תמצא פעמים תמונה זו מופיעה עם זקן ופאות, ופעמים לא]. ואין לסמוך על תמונה זו ליחסה לרמב"ם.

ומאחר והזכרנו מדברי הגר"מ מאזוז שליט"א, ראינו להביא מדבריו⁸ בספרו "מגדולי ישראל" (ח"א עמ' מט) כי מי כמוהו בלשונו הזוהרית יכול להחדיר בנו געגועים לרבם של ישראל.

הנשר הגדול, נזר ישראל ותפארתו, ראש מדברים בכל מקום, רבנו הגדול הרמב"ם ז"ל, נולד לאביו הרב הגדול הדיין רבנו מימון זצ"ל ביום ערב פסח אחר חצות⁹. בן למשפחת רבנים ודיינים, שבעה דורות לפניו¹⁰. וחומר מגזע רבנו הקדוש (רבי יהודה הנשיא). כשהיה בגיל שש נפטר רבו של אביו, הנאון רבינו יוסף

בשבוע הבעל"ט ביום ששי [כ' טבת], יחול יום הילולת רבם של ישראל, הנשר הגדול רבנו משה בן מימון – הרמב"ם זיע"א.

"ראש החסידים, גדול השרידים, מעיין התורה והעבודה, צדיק יסוד עולם, יסוד הדת והאמונה, שורש המדע והתבונה, עמוד התורה, דגל התעודה, החסיד הגדול המפורסם בכל תפוצות הגולה צפון וים קדם ותימן, הוא הרב הקדוש הרמב"ם ז"ל"⁶

רבנו נולד בקורדובה שבספרד בשנת ד'תתצ"ח, לאביו רבי מימון זיע"א, [שהיה תלמיד מובהק לרבי יוסף בן מיגש זיע"א] שהיה גם רבו של בנו – הוא רבנו. לאחר נדודים עם משפחתו בספרד, יצא הרמב"ם לפאס שבמרוקו. ומשם עולה הרמב"ם לארץ ישראל. מארץ ישראל יורד הרמב"ם לאלכסנדריה של מצרים, ומשם לפוסטאט הסמוכה לקהיר⁷.

אם ישאל השואל, מדוע לא שמנו בעמוד השער את התמונה המיוחסת לרמב"ם. תשובה לדבר היא מה שהעלה הנאון רבי מאיר מאזוז – הנאמן – שליט"א, בירחון אור תורה (תשמ"ח סימן נ', אות ג') דלאו סמכא כלל תמונה זו, שהוא הרמב"ם,

⁹ ו"א שהיה זה בשנת תתצ"ח (ראה במאמרו שם). וי"א שהיה בשנת תתצ"א (ראה בספר יוחסין מאמר ד' דף ע"ד ע"ג).
¹⁰ מניימ בסוף פירוש המשניות לרמב"ם בסדר טהרות.

⁶ לשון המהר"ם אלשקר זיע"א (בשו"ת סימן קיז).

⁷ 'ארזי הלבנון' ח"ג.

⁸ ליקטנו מדבריו, והרוצה להרוות צימאנו יראה אריכות הדברים בפנים. [אמר המעתיק (לקמן א.ה.) הוספנו ב' וג' דיבורים בשולי הגיליון]

והערצה. פרקים שלמים מהלכות תשובה והלכות תלמוד תורה להרמב"ם העותקו כמעט כלשונם בספר חסידים ובטור יורה דעה¹⁴. גם ה"שולחן ערוך" למרן רבנו יוסף קארו ז"ל, מיוסד רובו ככולו על חיבורו של הרמב"ם, כידוע¹⁵. בצדק כתב גאון אחד¹⁶, "רבנו משה בר מימון חי וקיים"¹⁷, "ומה כאן עומד ומשמש אף שם עומד ומשמש" (סוטה יג:). [וסימנך: הרמב"ם ז"ל עולה בגימטריה שכ"ד כמניין ח"י כפול ח"י].

אין עוד איש בעם ישראל שנתן דחיפה נמרצת לבאים אחריו להתעניין בדבריו, כמו הרמב"ם. בתתו לעולם ספר הלכה בסדר מופתי ללא ציונים ומקורות, הגביר שבשניים את שקידתם וסקרנותם של המעיינים לחשוף את מקורותיו וללבן את שיטותיו. מתנגדיו¹⁸ טענו, שהתכוון לשים קץ ח"ו ללימוד התלמוד. ונהפוך הוא, אין ספר בעולם שהגביר את החידוד והפפול, הביקוש והחיפוש, השקיפה וההעמקה בתלמוד, כספר "משנה תורה".

בן מינאש ז"ל¹¹, ונכנס הנער משה עם אביו לקבל ברכה מהגאון השוכב על ערש דוי, ואותה ברכה האצילה עליו מרוחו וממדותיו של הגאון המנוח. לימים, עתיד הרמב"ם לכתוב על ר"י בן מינאש את הדברים הבאים¹², "כי לב האיש ההוא בתלמוד מבעית למי שישתכל בדבריו ועומק שכלו בעיון".

על הרמב"ם ואישיותו הנפלאה נכתבו אלפי ספרים ורובבות מאמרים, ובכל זאת, אין בית מדרש בלא חידוש. כל דור ודור יגלה ביצירתו עניין חדש. הדרישה והחקירה וההתעניינות בספריו לא פחתה עד היום. אם דברי חז"ל¹³ כפשוטן "כל תלמיד חכם שאומרים שמועה משמו שפתותיו דובבות בקבר" הרי אין לך רגע ביום ובלילה שאין שפתותיו של רבנו דובבות. בשעה שסוגר אחרון התלמידים בארץ את ספר היד החזקה לרמב"ם והולך לנוח בשעת לילה מאוחרת, קמים אז מעבר השני של כדור הארץ תלמידי חכמים היושבים והופכים בספרי הרמב"ם, ומזכירים את שמו מתוך רטט

הקהל רחוק מתורה ומצוות, פתח ואמר להם, אשריכם קהילה קדושה, שזכיתם להיות גרים במקום בו קבור רבם של ישראל, הוא רבנו הרמב"ם... אחד מאנשי הקהל שאע"פ שדתי לא היה, מכל מקום ידע כי מקום מנוחת הרמב"ם בארץ ישראל, קם בעזתו וטען כלפי מרן, "כבודו הרב הראשי של ארץ ישראל, ואינו יודע כי הרמב"ם לא קבור פה, אלא קבור בארץ ישראל". מיד ענה לו מרן, "לא! בארץ ישראל הרמב"ם חי וקיים, לומדים אותו בכל עת, ושפתותיו דובבות... כאן, בעירכם אתם קברתם את הרמב"ם". והיה הדבר לתוכחה להמון שנמצא שם, שקיבל על עצמו לשפר אורחותיו.

¹⁸ [א.ה. על דריפת הרמב"ם ראה בספרנו "המשביר"].

¹¹ תלמידו המובהק של הרי"ף, שכתב עליו בסמיכת הוראה שלו "דאפילו בימי משה לא אשתכח כוותיה, דאילו התם חכמים אשכח נבונים לא אשכח, ואיהו חכם ונבון".

¹² בהקדמה לפירוש המשניות.

¹³ יבמות צז.

¹⁴ [א.ה. כן אתה מוצא רבות בכולבו]

¹⁵ [א.ה. כלומר לשונו של הרמב"ם, ואע"פ שנכתב בסדר שסידר רבי יעקב בעל הטורים].

¹⁶ הראי"ה קוק.

¹⁷ [א.ה. בעניין זה, שמענו פעם, שמרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל זיע"א, הגיע לעיר אחת מערי העולם, ונתכבד לישא דברים מול קהל שומעיו. מרן, שראה כי

פרשת

התורה מן השמים חוץ מדקדוק זה חוץ מקו זה וכו' זהו כי דבר ה' בזה. אולם למרות הכל נתקבלה דעתו של הרמב"ם, וי"ג עיקרים שלו נקבעו בסידורי התפילה לכל עם ישראל, אם בפרוזה (כמנהג האשכנזים) או בפיוט "יגדל" (לספרדים).

הטענה הנ"ל נגד הרמב"ם שהכל עיקר בתורה ואין שום עיקר וטפל, היא כלולה למעשה בעיקר השמיני מי"ג עיקרים (בלשון הרמב"ם בפירוש המשניות פרק חלק) "שכל התורה הזאת הנתונה מפי משה רבנו עליו השלום כולה מפי הגבורה... ואין הפרש בין 'ובני חם כוש ומצרים', 'ושם אשתו מהיטבאל', ובין 'אנכי ה' אלקיך' ו'שמע ישראל', כי הכל מפי הגבורה... וכמו כן פירוש התורה המקובל גם כן מפי הגבורה". פה קדוש שאמר דבר זה, יחשוב חלילה שיש בתורה עיקר וטפל? גדולה מזו יש לשאול, מה בא הרמב"ם להוסיף ביתר הי"ב עיקרים? הרי הכל כלול בעיקר השמיני, שהרי כל העיקרים כמעט מפורשים ומבוארים בתורה שבכתב ושבע"פ (מציאות ה', אחדותו, קדמותו, ושאין עבודה לזולתו. הנבואה, מרע"ה אדון לכל הנביאים. ועוד) ואם כן די להאמין בקיצור שכל התורה אמת, ובזה נכלל הכל. אולם האמת יורה דרכו, שמטרת הרמב"ם

הרמב"ם מופיע כחזיון פלאות בידי ההשגחה העליונה באמצע השבת הגלות, על מנת לבנות את חומת היהדות ולבצרה מחדש, ממסד ועד הטפחות. החל בייסוד י"ג עיקרים, ומנין תרי"ג מצוות על פי ארבעה עשר שרשים שקבע בספר המצוות, ובמור באלף (!) פרקי היד החזקה, המכילים את כל דיני התורה לפרטיהם ופרטי פרטיהם. לא במקרה חלה תמיד פטירת הרמב"ם¹⁹ עם פרשת שמות: "ויבואו הרועים ויגרשו"ם" – גזירות חרב בן-תומרת בספר ובצפון אפריקה, מסעי הצלב בצרפת, שמדות וגזירות בתימן, והנה: "ויקם משה ויושיעו, וישק את הצאן".

פתגם ידוע אומר, "אין השלמות ניכרת אלא מתוך ההתנגדות", ואכן מתנגדים לא חסרו לרמב"ם על כל צעד ושעל, משיגים לשם שמים, מקטרגים ומקנטרים. אך כמעט בכל דבר דעתו נתקבלה לבסוף, "וידעו כל ישראל כי משה אמת ותורתו אמת" (הגאון רבי שניאור זלמן מלאדי בעל התניא²⁰). כמה פקפוקים העלו נגד חשבון י"ג עיקרים שלו. יש ש"הסתפקו" רק בשלושה או שמונה עיקרים, ויש שטענו לאידך גיסא: אין בתורה עיקר וטפל, הכל עיקר, וכמו שאמרו חז"ל (סנהדרין צט). האומר כל

שהוא המדע והוא היודע כו'. והודו לו חכמי הקבלה, כמו שכתוב בפרדס מהרמ"ק. וגם לפי קבלת האר"י ז"ל יציא מילתא, בסוד התלבושות אור אין סוף ברוך הוא על ידי צמצומים רבים בכלים דחכמה בינה ודעת דאצילות. ע"ש].

¹⁹ [א.ה. שמענו פעם כמדומני בשם החתם סופר, רמז על גדולת הרמב"ם אשר היה בארץ מצרים, בראשי תיבות הפסוק (שמות יא, ט') "רבות מופתי בארץ מצרים" שהוא הפלא והמופת הגדול אשר היה במצרים].

²⁰ [א.ה. ראה לדוגמא בתחילת ספר התניא (פ"ב), שם מביא אדמו"ר הזקן, מה שכתב הרמב"ם. על הקב"ה

בחיבוריהם, וחושבים הנוטה מזה כנוטה אחר ההבל (= עבודה זרה). אולם בהגלות ספר הזוהר אנו קוראים בפרשת נשא (ריש אדרא רבא), פתח רבי שמעון ואמר, ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה וגו' מעשה ידי חרש ושם בסתר. וביארו כל המפרשים שכוונת רשב"י שמא יבואו החברים ח"ו לידי הגשמה בתוארים כגון מצחא וגולגולתא ועינא ואודנא וכו', והזהיר אותם על כך שזה בחינת פסל ומסכה תועבת ה'. וצדק הרמב"ם במשפטו.

אהבת תורה

טעות היא לחשוב שהרמב"ם היה איש "שלטון השכל" מובהק, וכי מדר כל דבר באמת השכל, ומה שרחוק מהשכל לא האמין בו. חלילה וחס! הרמב"ם היה בעל שירה נשגבה, שירת האמת והאמונה, שהתמוזגו בנפשו לחטיבה אחת. כבר ראינו למעלה שכתב "שאין הפרש בין 'ובני חם כוש ומצרים', 'ושם אשתו מהיטבאל', ובין 'אנכי ה' אלהיך' ו'שמע ישראל'" (וכ"כ בתשובה לענין עמידה בעשרת הדברות, שאסור לשים בתורה יתרון קצתה על קצתה). ולפי השכל הפשוט לכאורה יש הפרש גדול, ומה גם שבזמנו לא נודע מאומה מרמזי הקבלה בשבעת מלכי אדום ושם אשתו מהיטבאל וגו' שרומזים לדברים עמוקים, אבל כאן האמונה התמימה ניצחה את השכל הקר. רק אדם שכולו אהבה לתורה ולמצוותיה, יכול לכתוב על כהן שנשא גרושה: "שיחרימו אותם בשמם [הם] וכל בר ישראל ובת ישראל ישיא ויתן עמהם

אחרת לגמרי. הוא ידע שאפשר לאדם ללמוד כל התורה כולה, וחסר לו ידיעה בעיקרים. יכול אדם להיות בקי בדיני ארבעה שומרים, סוכה, לולב וציצית וכו', והוא מסופק ח"ו בביאת המשיח ובתחיית המתים – או שלא שמע מהם לגמרי, או שיסביר הפסוקים הנאמרים בדרך משל ומליצה. יכול אדם להיות בקי בכל אגדות חז"ל בש"ס ומדרשים, ודוקא משם כך ישתבש בדעותיו לחשוב שיש להשי"ת גוף או דמות הגוף ח"ו, וכמו שכתב הראב"ד בהשגות (פ"ג מהלכות תשובה ח"ו) כי "כמה גדולים וטובים ממנו הלכו בזאת המחשבה, לפי מה שראו במקראות, ויותר ממה שראו בדברי האגדות המשבשות את הדעות". לכן קבע הרמב"ם שלשה עשר עיקרים לאמר: אלה הם יסודות האמונה, ואידך פירושא הוא זיל גמור. [כלומר] אל תוציא חזון יחזקאל או מדברי דניאל ("ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו") מפשוטן, ומאידך אל תתפוס את הפסוקים "יורח ה'", "ויעל ה'", וכיו"ב כפשוטן. נמצא שי"ג עיקרים הם יסודות לכל התורה כולה.

כמה מחכמי צרפת (בדור שלאחר הרמב"ם) "האשימו" את רבנו שקבע שאין להשי"ת גוף ולא דמות הגוף, וגם הראב"ד המסכים עקרונית עם הרמב"ם עד שכתב שהאגדות בזה "משבשות את הדעת", מכל מקום לא הסכים שהטועה בזה ייחשב כמין ואפיקורס, עד שהוצרך הרמב"ן באגרתו הידועה (לחכמי צרפת) להתנצל בעד הרמב"ם, וכתב שכן דעת כל הגאונים

פרשת

שבעה פרקים מספרו הגדול להלכות תלמוד תורה. פרק שלישי מהלכות הנ"ל כולו מלא אהבה אין-קץ לשקידה על דלתות התורה. הרמב"ם, שהיה מסוגל לצמצם סוגיות שלמות והלכות סבוכות במלים בהירות וספורות, האריך בפרק ההוא בדברי אנדה וברעיונות המרוממים את נפש הלומד לגבהי שחקים. בנסחו את ההלכה שלא ישא אדם בת עמי הארץ, שאם מת או גולה בניו עמי הארץ (סוף פכ"א מאיסורי ביאה), מוסיף בקולמוסו המהור את המילים הפניניות: "שאינן אימן יודעת כתר תורה". הרמב"ם ידע היטב את ערך כתר התורה, ואת הכתר הזה ביקש לשמור מכל משמר, כלשונו במקום אחר (רפ"ו מהלכות רוצח) "וחיי בעלי חכמה ומבקשיה בלא תלמוד תורה, כמיתה חשובין". מכאן הקפדתו (בפיה"מ אבות פ"ד מ"ה ובחיבורו הלכות ת"ת פ"ג ה"י) שלא להתפרנס מן התורה, וליהנות מיגיע כפיים דוקא, שלא יולזו ח"ו בתורה ובלומדיה המוני העם ושרי האוצר ודומיהם, בראותם שהחכמים זקוקים להם.

הרמב"ם נפטר במצרים בכ' טבת ד'תתקס"ה, בהיותו בן ששים ותשע. בכל מקום בו הגיעה שמועת פטירתו במרכזי היהודים בעולם הורגש אבל, ובחלק מהמקומות אף נקבע ליום צום. לאחר פטירתו הועלה גופה המהור לארץ ישראל, ומנוחתו כבוד בעיר טבריה כנודע.

ויאכל וישתה וישב עמהם... וחייב לסקול ארונם כשימותו, וקבורתם תהיה בלא צידוק הדין... וכוה ראוי לנו השומעים בקול הרב (הקב"ה) שנפריש ונבדיל כל הקמים עליו ועוברים על מצווה ממצותיו, ולא נניח בינינו וביניהם שיתוף ולא שייכות בשום עניין ולא בשום פנים" (תשובת הרמב"ם, הובאה בב"י אה"ע סימן ו'). כשהרמב"ם במורה נבוכים (ח"ג פכ"ט) מדבר על אברהם אבינו שחלק על דעות בני דורו שהיו עובדי ע"ז, כותב: "ואין ספק אצלי שהוא עליו השלום, כאשר חלק על דעת בני אדם כולם, היו מקללים ומגנים ומבזים אותו התועים ההם, וכאשר סבל הכל בעבור השם – וכן הדין לעשות לכבודו – נאמר לו ואברכה מברכך ומקללך אאור". המלים שהדגשתי "וכן הדין לעשות לכבודו" פירושו ללא ספק, שאם הרמב"ם היה במקומו ובזמנו של אברהם אבינו, היה עושה מה שעשה אברהם. וכיוצא בזה כתב רבנו באגרת תימן (ד"ה ויש עלינו לשמות וכו') וז"ל: "ואיך לא ימאס האדם ואיך לא יקוץ בארץ מולדתו ובבני משפחתו בשביל התורה כולה בכללה". ע"ש.

הרמב"ם אהב את הקיצור ואת הצמצום, כלשונו באגרותיו: "לו יכולתי לשים כל התלמוד בפרק אחד, לא שמתי אותו בשנים". וכן כתב הרמב"ן בדרשת קהלת (כתבי הרמב"ן ח"א עמוד רה, ע"פ ביאור הרח"ד שעוועל שם) "והרב רבינו משה איננו מן המפזרים, והוא אשר גינה הפיזור". ובכל זאת הקדיש הרמב"ם

הילולת ה'אביר יעקב' זיע"א

רב החובל להעלותו לספינתו, אז פרש רבי שמואל מחצלת קנים [הנקראת בערבית 'חצירא'] על המים ישב עליה והפליג בעקבות הספינה עד שהגיע ליעדו. ומני אז כונה 'אבו-חצירא'.

כמה מצאצאיו נסעו מארץ ישראל ומסוריה והגיעו לצפון אפריקה, המפורסם שבהם הוא הצדיק הנודע בנפלאותיו רבי מכלוף יוסף אבוהצירא, ומקום קבורתו במחוז דרעא במרוקו.

לידתו

ממקורות הנ"ל נולד רבי יעקב אבוהצירא – הוא נולד בשנת תקס"ו [כך על פי עדותו של רבי מאיר אביהצירא זצ"ל], היה זה ביום פטירת החיד"א, בעיר תפילאלת שבמזרח מרוקו, לאביו רבי מסעוד אביהצירא. בצעירותו למד אצל אביו, בתחילה למדו אביו את כל התנ"ך עם טעמי המקרא, לאחר מכן למדו יחד את כל המשנה תלמוד וכן הלאה. עד שכבר בגיל ט"ז היה מלא וגדוש בפרד"ס התורה.

בנו ותלמידו, רבי אהרן אביהצירא, מעיד עליו בהקדמה לספרו "דורש טוב", כי בכל לילה היה לומד ח"י פרקי משנה בעל

ביום ששי הבעל"ט [כ' טבת], יחול יום הילולת הצדיק רבי יעקב אביהצירא, ה'אביר יעקב' זיע"א.

מגזע אראלים

משפחת אביהצירא היא אחת המשפחות המיוחסות והותיקות ביהדות צפון אפריקה, משפחה של רבנים מדורי דורות שמוצאה מארץ ישראל, ראש וראשון לשושלת היה הגה"ק רבי שמואל [ממשפחת אלבז] אבוהצירא זצ"ל יליד ירושלים של לפני ארבע מאות שנה. בסוף ימיו חי בדמשק, מרן החיד"א כותב עליו בשם הגדולים²¹ "איש אלהים קדוש היה מתבודד בכנישתא דבי גובר בעיר הנקראת עד היום גובאר. ולרוב פרישותו מדרכי העה"ז קורין לו רב שמואל אבו חצירי. ושמעתי מזקנים עוזו ונפלאותיו שהציל לישראל מכמה צרות וגם במכתב הן כל יקר ראתה עיני פעולותיו להצלת ישראל זי"ע".

מסורת איש מפי איש ישנה²², שרבי שמואל יצא פעם שד"ר²³ מירושלים בשליחות כולל ספרדים על מנת להביא כספי צדקה מקהילות ישראל בגולה לטובת עניי ירושלים שהיו בדוחק. וכשבא לנמל יפו להפליג בספינה סירב

²³ שלווחה דרבנן.

²¹ מערכת ש אות עה.

²² ראה 'ארוי הלבנון' ח"ב בערכו. וכמה קטעים במאמר זה לקוחים הם משם.

פרשת

גילוי אליהו

עוד בהיותו צעיר הוסמך לרבנות ובני הקהילה חיבבוהו מאד ומינו אותו לרבם. כל השבוע, ממוצאי שבת לליל שבת היה רבנו יושב בבית המדרש ועוסק בתורה הק' יום ולילה, לביתו היה מגיעה אך ורק בשבתות. על אף עיסוקו בתורת הקבלה היה רבנו מתנגד ללימוד הקבלה ללא לימוד תורה, נ"ך, גמרא, הלכות ופוסקים.

אט אט נודע שמו כצדיק פועל ישועות, כצדיק גוזר והקב"ה מקיים, עשרות רבים הגיעו אליו לקבל ברכה ולהיושע. והתפרסם כבעל מופת וגם בערי המערב, במצרים, ובארץ ישראל. ומעידים כי בלא ספק זכה לגילוי אליהו הנביא זכור לטוב. לא רק על היהודים היה נערץ, אל גם על ההמון המוסלמי בארצו. והיה משתמש במעמדו לטובת היהודים.

פטירתו

כל ימיו שאף רבנו לעלות לארץ הקודש כפי שמספר בנו בהקדמת הספר "דורש טוב", וכל ימיו היה משתדל לקבוע דירתו בארצנו הקדושה כי נפשו ורוחו ונשמתו חפצה, והיה עושה איזה חכמה להיות הולך בדרך נסתר ונכסה, אך קהל עדתנו יצ"ו היו רודפים אחריו במרוצה... וכן פעם אחר פעם... לעת זקנתו הודיע לתושבי עירו כי מן השמים העירו את רוחו

פה, כך כל לילה ולילה עד גמירא. וחוזר ולומד בגמרא ובפוסקים ולא ישן אלא שנת עראי בלבד. ושוב ניעור ועושה תקון חצות ולומד ספרי קבלה עד שתעלה אורה, ומשם הולך להיות מעשרה ראשונים אשר בבית הכנסת, שם לאחר תפילה עם הנץ החמה, היה יושב ועוסק בתורה.

וכך מעיד עליו בנו ותלמידו, רבי יצחק אביחצירא בהקדמה לספרו "מחשוף הלבן", יממא וליליא גרים באוריתא.. מדהוה רביה יתיב וגרים כולו יומא.. ומעולם לא שח שיחת חולין, והיה ער ולא שכב על מיטה, ומעולם לא חטפתו שינה, וכל אכילתו ושתייתו במידה ובמשקל ובמשורה, ורוב ימיו תעניות לכפר על העדה המהורה.

תלמידו המובהק, רבי שלמה חיון "שלא זוה ידו מתוך ידו"²⁴, מתאר את אורח חייו בלשון, הנה עלה כולו קדש עצמו במותר לו.. לא אכיל ולא שתי בר בציר מחצי מדה, ויעזוב כל חמדה ובצינת שלג כי הגם כבדה מתבר גזיוזי דברדא וירד וטבל כהלכתה.. ואמשיך עליה קדושתא וקבל עליה נטירותא יתרתא, ולא פנה בתר מילי דעלמא חיררא דמונא, מאיס עלמא וכל קנינא ובהבלי העולם הזה מאס, ובמעשה הצדקה פזר נתן לאביונים ולחכמי עמלי התורה.

²⁴ כשם שהוא מעיד בהקדמה ל"פתוחי חותם".

בי"ד שבט ה'תרע"ב בידי שוודרים ערבים, בעת שיצא לגייע כספים לצדקה. קברו שבתולאל שמור מאוד) מרת פריחה אשת תורג'מאן ומרת אסתר אשת רבי מכלוף אדהאון. זכר צדיקים וקדושים לברכה.

מספרי רבנו

בין כתביו של רבנו נמצאים הספרים "יורו משפט" ליעקב" (שו"ת) "שערי ארוכה" (מוסר), "בגדי השרד" (הגדה של פסח), "דורש טוב" (דרשות על נושאים שונים), "גנזי המלך" (ביאור על תחילת ספר בראשית), "מחשוף הלבן" (על התורה על דרך הקבלה), "מעגלי צדק" (על התנ"ך, עיקרו עוסק במזמור קי"ט שבתהלים), "אלף בינה" (פירוש על תהלים, עיקרו עוסק במזמור קי"ט שבתהלים), "פתוחי חותם" (על התורה בדרך הפרד"ס), "יגל יעקב" (פיוטי רבי יעקב וצאצאיו), "שערי תשובה" (ביאור המילה תשובה), "לבונה זכה" (בפרשת השבוע). ועוד.

לעלות אל הקודש והמקדש ועל כך אינם יכולים לעכב בעדו מלעלות, אם כי רמז להם שאינו יודע אם יצליח להגיע ארצה.

ואכן לאחר שעזב את קהילתו בתפילאלת בדרכו לעלות לארץ ישראל, בשנת ה'תר"מ, נסע רבנו דרך אלג'יריה משם נסע לתוניס, לוב ומצרים, ובט"ו טבת הגיעה לאלכסנדריה גם שם לא התממהה ויצא מיד לדמנהור שם הוצרך להתארח אצל משה סרוסי²⁵ עקב חוליו, רבנו לא הצליח לעלות ארצה, אלא מסר את נפשו תוך כדי נסיון, בכ' טבת ה'תר"מ נפטר רבנו ונשמתו עלתה בסערה השמימה ומנוכתו כבוד בדמנהור.

בניו זיע"א

בניו של רבנו הם רבי מסעוד²⁶ (רב וראש ישיבה בריסאני), רבי אהרן, רבי אברהם (עלה לארץ ישראל. קברו נמצא בטבריה), רבי יצחק (מחבר הפיוט "אעופה אשכונה" (בהיותו בן י"ד). נרצח

בפרשת ויחי על הפסוק "ויקברו ימי ישראל למות ר"ל, כי הרגיש מהדברים אשר יארעו לאדם קודם מותו... והגם כי ידיעה זו מושללת מבני אדם, הצדיקים מרגישים בכל דבר רוחני.
²⁶ בניו הם רבי דוד אבוהצירא - שנרצח בשנת ה'תר"פ בידי מורד מוסלמי ימ"ש. ורבי ישראל אבוהצירא ה"באבא סאלי" זיע"א.

²⁵ יש גורסים "שרושי", אגב, באותם ימים בליל שבת קודש, כשעמד הרב לקדש על היין נכבה פתאום הנר, ואמר רבנו, טוב, הגשמה תחזור למקומה, למקום שממנה חוצבה, והגוף איפה שיהיה יהיה, ותמהו הנוכחים. במהלך אותו שבוע חלה רבנו ואמר לסובבים אותו שיפטר רק אחרי שבת כי יש לו עוד תקונים לתקן בשבת זו - למרות שהרופא "פסק" שיפטר מן העולם לפני כן, נתקיימו בו ממש דברי האור החיים הקדוש

הילולת ה'בני יששכר' זיע"א

תקמ"ג בעיירה יאווניק שבגליציה (כיום בפולין) לאביו רבי פסח לנגוס זיע"א, (שהיה מלמד תינוקות), ולאמו איטה (אחיניתם של רבי אלימלך מליז'נסק ורבי משולם זושא מאניפולי).

את תורתו למד רבי צבי אלימלך אצל החוזה מלובלין ורבי מנחם מנדל מרימנוב, וכן אצל המגיד מקוויניץ ורבי אברהם יהושע העשל מאפטא. עוד היה בקשר עם תלמידי החוזה מלובלין ובעיקר עם רבי נפתלי צבי מרופשיץ ורבי צבי הירש מזידיטשוב.

רבנו שימש ברבנות ברובימיש, בסטריז'וב, בהאלימיש, בדינוב ובמונקאטש. ובהן פעל רבות להפצת תורת הקבלה ונלחם בחריפות נגד המשכילים. בזמן כהונתו במונקאטש אסר על פיתום אווזים משום צער בעלי חיים, ולכן עורר עליו את חמתם של פרנסי העיר ונאלץ לעזוב את מונקאטש ולחזור לדינוב, ונקרא על שמה. נהג לחתום על מכתביו בחתימה "האובה הנאמן לכל ישראל, דורש טוב לעמו". בדינוב חסידים החלו להתקבץ סביבו.

רבנו נפטר בדינוב ב"ח בטבת תר"א, בהיותו בן ח"ן שנים. ובנו רבי דוד מילא את מקומו כאדמו"ר בדינוב. ספרו "בני יששכר" (על שמו התפרסם) הוא אחד מספרי היסוד בתורת החסידות [בפרט בענייני חנוכה]. זכותו תגן עלינו אמן.

ביום רביעי [יח' טבת] הבעל"ט, יחול יום הילולת הצדיק הקדוש רבי צבי אלימלך שפירא מדינוב וצוק"ל, בעל ה'בני יששכר' זיע"א.

רבי צבי אלימלך שפירא מדינוב, נקרא על שמו של רבי אלימלך מליז'נסק שהיה דודה של אמו, ועל פי ברכתו של רבי אלימלך נולד לה בנה. וכשנכנסה לרבי אלימלך לשאול מה יהיה שמו של הרך הנולד הורה לה רבי אלימלך לתת לו את השם 'אלימלך'. האם נבהלה מאוד, מכיוון שבקהילות האשכנזיות לא נהוג לתת שם אחרי אדם שחי, ובוחשבה שרבי אלימלך מצווה ליתן לוולד שם כשמו, הבינה שרבי אלימלך מרמז בכך על פטירתו הקרובה (או שמה חלילה הבן לא יחיה), ופרצה בבכי. על בן החליטו הוריו לקרוא לו צבי, ולהוסיף לו את השם אלימלך כשם נוסף.

לאחר הברית כשניתן לו השם (צבי), אמר רבי אלימלך, "צבי אינו מלך (כוונתו לשם אלימלך המרמז למידת מלכות) אם היו קוראים לו כשמי היה בדרגתי ממש, עכשיו לא יהיה אלא חצי ממני". אודות קריאת שם ספרו "בני יששכר", מסופר כי החוזה מלובלין גילה לו כי הינו משבט יששכר, ולכן קרא את שם ספרו הגדול "בני יששכר".

המהרצ"א מדינוב, שהיה אדמו"ר בדור החמישי לחסידות, נולד בשנת

פטירת הצדיקים לשבוע הבעל"ט

יום השבת – יד' טבת

רבי בנימין אלקוצר זצ"ל.
רבי רפאל מאיר פאניזל, מח"ס 'לב מרפא' זצ"ל.
רבי פנחס הכהן אדלר, הצדיק ממרקש זצ"ל.
רבי אליהו יהושע עובדיה מבבל זצ"ל.
רבי שלמה ב"ר אליעזר טולידאנו זצ"ל.
רבי משה גג, רב בנאבל זצ"ל.

יום ראשון – טו' טבת

רבי שמריהו נח מחב"ד זצ"ל.
רבי חיים מרדכי רוזנבוים מנדבורנא בני-ברק זצ"ל.

יום שני – טז' טבת

רבי מרדכי קארסיניט זצ"ל.
רבי סעדיה שיריאן, מחכמי תימן בירושלים זצ"ל.
רבי אברהם הלוי שר, מראשי ועד הישיבות זצ"ל.

יום שלישי – יז' טבת

רבי משה בן וויניט זצ"ל.
רבי סלמאן מוצפי, מגדולי המכונים זצ"ל.
רבי אברהם משה הלל, חכם באשי בבבל זצ"ל.
רבי פנחס עפשטיין, ראב"ד י-ם, מח"ס 'מנחה חריבה' זצ"ל.
רבי יעקב קראנץ, המגיד מדובנא זצ"ל.

יום רביעי – יח' טבת

רבי צבי אלימלך שפירא, מח"ס 'בני יששכר' זצ"ל.
רבי מנדל גפנר זצ"ל.
רבי משה כלפון הכהן, ראב"ד בגרברא זצ"ל.

יום חמישי – יט' טבת

רבי רפאל אשר קובו, רבה של שלוניקי, מח"ס 'שער אשר' זצ"ל.
רבי אברהם שמואל בנימין סופר, ה'כתב סופר' זצ"ל.
רבי מנחם מנדל יוסף זקס, חתנו של ה'חפץ חיים' זצ"ל.
רבי אריה לייב הכהן, מח"ס 'קצות החושן' זצ"ל.

יום ששי – כ' טבת

רבי יעקב אביחצירא 'אביר יעקב' זצ"ל.
רבי משה בן מימון-הרמב"ם זצ"ל.
רבי אליהו אליעזר מישקובסקי, ר"י 'כפר חסידים' זצ"ל.
רבי רפאל יונה, מח"ס 'מרפא לשון' זצ"ל.
רבי אברהם מגוץ הכהן, מח"ס 'בית אברהם' זצ"ל.
רבי משה ב"ר אריה לייב טובולסקי מסקידל זצ"ל.

**מי שברך אבותינו
הקדושים, וכל צדיקי
האמת משך כל הדורות,
הוא יברך וישלח שפע ברכה
הצלחה ושמחה עד בלי די,
ל"ב הנדיבים שנטלו על
שכמם החזקת עלון קודש זה
למשך שנה שלמה
אלירן לוי בן יעל וב"ב
אליעזר מזרחי בן צביה וב"ב
יחיאל חג'בי בן שדרה וב"ב
דוד ליומי בן יפה וב"ב
מאור יעקב יהודה בן אורלי וב"ב
אביתר חזלאי בן איריס וב"ב
אסף אילוז בן אריאלה וב"ב
אוראל בוזגלו בן סימה וב"ב
שמואל העברי בן שרה וב"ב
מאור כהן בן סולטנה קורין וב"ב
אביעד נבון בן דבורה עפרה וב"ב
עידן נידם בן ברכה וב"ב**

**הקב"ה יברך כל אחד ואחד מהם,
ובני ביתם בנחת דקדושה ונהורא
מעליא, בנים ובני בנים עוסקים
בתורה בשמחה ואהבה, הצלחה בכל
מכל כל ברוחניות ובגשמיות אמן כן
יהי רצון.**

**העלון מוקדש לאקמא שכונת מעפרא
ולעילוי שכינת עוזנו
ולרפואת: ציפורה בת רחל נ"י, חנינה
בת רחל נ"י ואשר בן אסתר יצ"ו**

**כל צדיק וצדיק שאתה יודע היום שנפטר בו, תזכיר שמו אותו היום.
"פלוני עליו השלום זכרונה לברכה"
(מזן ה'כן איש חי' בספרו כתר מלכות אות רה)**

**לרפואת הרב רפאל שמעון בן חביבה
שליט"א. ואליעזר בן ציפורה הי"ו.**

